

Οι πρόσφυγες στην
Μεσσηνία τις 3 πρώτες
δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα



ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ: Ο ΞΕΡΙΖΩΜΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΑΙΩΝΙΕΣ ΕΣΤΙΕΣ

Ο Ελληνισμός της Μικράς Ασίας έχει περίπου την ιστορία τριών χιλιάδων χρόνων. Κατά μεγάλες περιόδους η παρουσία του ήταν κυρίαρχη από κάθε άποψη. Χαρακτηρισμένη ως η μεγαλύτερη μετακίνηση πληθυσμών στην ιστορία η μικρασιατική καταστροφή ήταν αποτέλεσμα της υποτέλειας όλων των ελληνικών κυβερνήσεων της εποχής εκείνης για την εξυπηρέτηση των οικονομικών, πολιτικών και στρατηγικών συμφερόντων των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων της εποχής και κυρίως των Άγγλων που κυριαρχούσαν την περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Εγγύς.

ΟΙ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΗ

- (1914) Οι πρώτοι πρόσφυγες έφτασαν στο λιμάνι της Καλαμάτας από την περιοχή των Δαρδανελίων, τους φθινοπωρινούς μήνες του 1914, δηλαδή μετά την είσοδο της Τουρκίας στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, οπότε οι Τούρκοι άρχισαν τις διώξεις των χριστιανικών πληθυσμών της Μικράς Ασίας. Απ' ό,τι φαίνεται στον τοπικό Τύπο, δεν προκλήθηκε ιδιαίτερη αναστάτωση στην πόλη της Καλαμάτας. Μάλλον ευπρόσδεκτα υπήρξαν τα επιπλέον εργατικά χέρια, πολλά από τα οποία ήταν εξειδικευμένοι τεχνίτες.
- (1922) Κερδοσκοπία, φημολογίες, ελλείψεις σε τρόφιμα, επιδημίες, όπως μηνιγγίτιδα, ελονοσία και άλλα προβλήματα που δίνουν το στίγμα της περιόδου. Και αυτό, γιατί μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και την υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών, δηλαδή την τριετία 1922-1925, έφθασε στη μεσσηνιακή γη ένας μεγάλος όγκος προσφύγων. Η Καλαμάτα δεν εξελίχθηκε ποτέ σε προσφυγούπολη, όπως η Αθήνα ή η Θεσσαλονίκη. Λειτουργήσε περισσότερο ως ενδιάμεσος σταθμός στις μετακινήσεις των ταλαιπωρημένων αυτών ανθρώπων



ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑ

- Η Καλαμάτα ως πρωτεύουσα του νομού και πόλη – λιμάνι υποδέχθηκε ομαδικές αποστολές των προσφύγων του 1914 και του 1922 και από εκεί τους κατένειμε εντός και εκτός της πόλης και του νομού. Υπήρξε σταθμός στις συνεχείς μετακινήσεις των προσφύγων από τόπο σε τόπο, προς αναζήτηση μιας καλύτερης τύχης.
- Με τους Βαλκανικούς πολέμους 1912- 1913 εισέρχονται οι πρώτοι πρόσφυγες στον ελλαδικό χώρο. Ωστόσο το πρώτο μεγάλο προσφυγικό κύμα έφτασε στην Καλαμάτα με την κήρυξη του Α Παγκοσμίου πολέμου (1914). Οι πρώτοι πρόσφυγες προέρχονταν από την περιοχή του Μαρμαρά και τις παραλιακές πόλεις της Ιωνίας. Στην συνέχεια, επεκτάθηκαν. Με αυτόν τον τρόπο ήλθαν στην περιοχή μας τα πρώτα 485 άτομα (480 το 1914, 5 το 1915) , τα οποία προέρχονταν από την παράλια ζώνη της Μυσίας (Νεοχώριο, Ρένικιοι, Δαρδανέλια και Καλαφατλί).

- **Τόποι Εξόδου**

- α) Βορειοδυτική Μ. Ασία

- β) Δυτική Μ. Ασία

- γ) Πόντος

- δ) Κεντρική και Νότια Μ. Ασία

- ε) Ανατολική Θράκη

- Στην Ελλάδα φτάνουν άτομα με πολλά κοινά χαρακτηριστικά. Μερικά από αυτά είναι : α) η κοινή θρησκεία (χριστιανοί ορθόδοξοι), β) πολιτισμική αναγνωρισιμότητα ως Έλληνες, γ) κοινή γλώσσα (ελληνική). Στους παρακάτω πίνακες παραθέτονται στοιχεία της κοινωνικής ζωής αυτών των ανθρώπων.

Πίνακας 3
ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΣΥΝΙΚΟΙΣΜΩΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
κατά το έτος άφιξης τους

ΗΛΙΚΙΑ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
1-10	326	308	634
11-20	248	250	498
21-55	422	561	983
55+	40	50	90
ΣΥΝΟΛΟ	1036	1169	2205

Πίνακας 4
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
κατά το έτος άφιξής τους

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ
Ανύπαντρος/η	1283(συμπεριλαμβάνονται και παιδιά)
Παντρεμένος/η	662
Χήρα	255
Χήρος	5
ΣΥΝΟΛΟ	2205



ΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Αλιεύς 20
Αρτοποιώλης 1
Αστυφύλαξ 1
Αχθοφόρος 2
Βαρελοποιός 1
Εργάτης 69
Εργατικός 5
Ηλεκτολόγος 1
Θερμαστής 1
Ιατρός 2
Ιδιωτικός υπάλληλος 4
Ιερέας 1
Ιχθυοπώλης 1
Καπνεργάτης 1
Καραβομαραγκός 1
Καραγωγεύς 4
Καφεπώλης 5
Κηπουρός 1

Κουρέας 3
Κρεοπώλης 1
Κτηνοτρόφος 1
Κτίστης 3
Λιμενεργάτης 14
Μυλεργάτης 8
Ναυτικός 4
Ξυλουργός 5
Οικοδόμος 5
Παντοπώλης 2
Πλανόδιος πωλητής 2
Ποιμήν 2
Ράπτης 4
Υαλοπώλης 2
Υπάλληλος 2
Υποδηματοποιός 7
Φοντοποιός 2
Χασάπης 1

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Οικογενειακά ονόματα	
Αμπαρτζόγλου	Αμπατζής
Κασάπογλου	Βογιατζής
Παπάζογλου	Ζεμπilas
Χατζηασλάνογλου	Καλφόπουλος
Καραμαλής ή Καραμανλής	Καρακατσάνης
Νταγιόπουλος	Κεμερλής
Παπουτσής	Ρακιντζής
Τσακίρης	Τσομπανός



ΣΤΕΓΑΣΗ- ΤΥΠΟΙ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ

- Για το θέμα της στέγασης έπρεπε να περάσουν πολλά χρόνια για να φθάσει η πολυπόθητη στιγμή της απόκτησης του επίσημου τίτλου κυριότητας για τα ακίνητα που δικαιούνταν στους καθορισμένους από την πολιτεία χώρους δηλαδή στους προσφυγικούς συνοικισμούς. Σε τοπικό επίπεδο το πρόβλημα αυτό ακολούθησε τις παρακάτω φάσεις:
 - α) στέγαση προσωρινή (επιτάξεις ,καταυλισμοί)
 - β) στέγαση μόνιμοι (λίθινα σπίτια)
 - γ) οι προσφυγικοί συνοικισμοί στην περίοδο του Πόλεμου(1940-1941), της Κατοχής(1941-1944) και του Εμφυλίου(1944-1949))
 - δ) στέγαση στη δεκαετία 1950-1960:Πρόγραμμα Αυτοστέγασης ε) στέγαση μετά το 1960: Θαλασσόπληκτοι
- - α)οι πρώτες κρατικές λίθινες κατοικίες
 - β)κατοικίες ανοικοδόμησης στην Ανάληψη(1948)
 - γ)κατοικίες προγράμματος αυτοστέγασης (δεκαετίες 1950 και 1960)

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ -ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

- Από τους πρώτους κιόλας μήνες της άφιξης τους οι πρόσφυγες οργανώθηκαν σε συλλόγους και σωματεία , μέσω των οποίων απέκτησαν διάυλους επικοινωνίας με την τοπική κοινωνία. Μερικοί προσφυγικοί σύλλογοι είναι ο σύλλογος αλληλοβοήθειας προσφύγων του νομού Μεσσηνίας, ο σύλλογος των εν καλάμαις αλυτρώτων και ο σύλλογος των εν Μεσσηνία αλυτρώτων. Οι προσφυγικοί σύλλογοι της Μεσσηνίας ιδρύθηκαν στην Καλαμάτα. Μια 2^η βασική παρατήρηση αφορά το έτος και το κριτήριο ίδρυσης αυτών των συλλόγων. Οι 1^{οι} προσφυγικοί σύλλογοι ιδρύθηκαν το 1923, δηλαδή αμέσως μετά τη μικρασιατική καταστροφή. Οι περισσότεροι όμως ιδρύθηκαν στις αρχές του 1930.Ο σύλλογος προσφυγικού συνοικισμού ανατολικής παραλίας καλαμών «Ο Βόσπορος», «Ο σύλλογος δυτικής παραλίας καλαμών» και «Ο σύλλογος νεωχωριτών τρωάδως 'Η Δήμητρα'» είναι άλλοι τρεις σύλλογοι. Διαπιστώνουμε επίσης, ότι ο πρωταρχικός επιδιωκόμενος σκοπός όλων αυτών των συλλογών ήταν η ηθική υποστήριξη των προσφύγων, η καλλιέργεια αλληλεγγύης και φιλαλληλίας, η περίθαλψη τους και η εν γένει αποκατάσταση τους.
- Αθλητικός ποδοσφαιρικός σύλλογος «Ένωσις Κωνσταντινουπόλεως Καλαμών». Το ποδόσφαιρο, άλλωστε, ήταν ένα άθλημα που δεν απαιτούσε καμιά οικονομική επιβάρυνση και προγραμματισμό. Ο συγκεκριμένος αθλητικός σύλλογος ιδρύθηκε στις 9 Απριλίου του 1927.



Η ΟΜΑΔΑ ΜΑΣ

- ΑΧΜΕΝΤ ΜΙΡΑΝΤΑ
 - ΓΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
 - ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
 - ΔΗΜΑΓΓΕΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
 - ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ
 - ΚΑΛΟΓΕΡΕΑ ΚΡΥΣΤΑΛΙΑ
 - ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝ/ΝΑ
 - ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
 - ΜΠΙΝΤΖΑ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ
 - ΜΩΡΑΚΕΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
 - ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
 - ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ
 - ΣΑΡΔΕΛΗ ΜΑΡΙΑΛΕΤΑ
 - ΣΓΑΝΤΖΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
 - ΣΚΡΕΠΕΤΗΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
 - ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΗΝΕΛΟΠΗ
 - ΤΣΑΜΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
 - ΤΥΡΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
 - ΦΑΒΒΑΤΑ ΚΩΝ/ΝΑ
 - ΦΡΟΥΝΤΖΗ ΣΟΦΙΑ
 - ΨΩΝΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ
- ΚΑΙ Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΜΑΣ:
- ΦΛΑΟΥΝΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ